

PLAN MOT
KRÄNKANDE
BEHANDLING,
TRAKASSERIER OCH
SEXUELLA
TRAKASSERIER LÄSÅR
21/22

Fågelskolan F-9

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
1.1	Följande verksamheter omfattas av planen	4
1.2	Skolans ansvar	4
1.2.1	<i>Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier</i>	<i>4</i>
1.2.2	<i>Skyldighet att anmäla</i>	<i>5</i>
1.2.3	<i>Ansvar</i>	<i>5</i>
1.2.4	<i>Lagstiftning</i>	<i>5</i>
1.3	Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
1.4	Ansvarig rektor	6
1.5	Förankring av planen	6
2	Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge	7
2.1	Delaktighet	7
2.1.1	<i>Elevers delaktighet</i>	<i>7</i>
2.1.2	<i>Vårdnadshavarnas delaktighet</i>	<i>7</i>
2.1.3	<i>Personalens delaktighet</i>	<i>7</i>
2.2	Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder	8
2.3	Beskrivning av nuläge	12
3	Analys och åtgärder för läsår 21/22	18
3.1	Analys	18
3.2	Nya mål, insatser och åtgärder	21
4	Bilaga 1: Begrepp och definitioner	22
5	Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder	24
6	Bilaga 3	27

Bilagor

Bilaga 1: Rutin vid elevers frånvaro

Bilaga 2: ORDNINGSGREGLER

Bilaga 3: Fågelskolans väg till en bra skolgång för alla elever

1 Bakgrund

1.1 Följande verksamheter omfattas av planen

Hela Fågelskolan bestående av grundsärskola och grundskola, båda med tillhörande fritidshem.

1.2 Skolans ansvar

Alla elever har rätt att känna sig trygga i skolan. De ska aldrig behöva utsättas för kränkningar, det vill säga sårande eller förnedrande behandling, varken från lärare och personal på skolan eller från andra elever.

Skolan har ansvar att förhindra att elever behandlas illa och det regleras i skollagen och diskrimineringslagen. I dagligt tal brukar man kalla återkommande kränkningar för mobbing, men det är inte ett begrepp som används i lagstiftningen. Istället används begreppen kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier (se även bilaga 1 om begrepp och definitioner).

1.2.1 Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier

På varje skola ska det enligt skollagen finnas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Det målinriktade arbetet omfattar att främja, förebygga, upptäcka och åtgärda kränkande behandling. Varje år ska det upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder man avser att påbörja eller genomföra det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska vara med i efterföljande års plan.

Enligt diskrimineringslagen ska skolan arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund. Varje verksamhet ska ha riktlinjer som visar att sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna inte accepteras. Varje skola ska också ha rutiner som dels klargör hur verksamheten ska agera om trakasserier påstås ha inträffat, dels anger vem den som anser sig trakasserad ska vända sig till och vem som ska ansvara för att händelsen eller påståendena utreds.

De sju grunderna för diskriminering:

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

För skolorna i Lunds kommun väljer vi att ha en samlad plan mot kränkande behandling,

trakasserier och sexuella trakasserier. Det är viktigt att all personal och även eleverna och deras vårdnadshavare känner till planen.

1.2.2 Skyldighet att anmäla

En lärare eller annan personal på skolan som får veta att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten ska anmäla detta till rektorn. Rektorn är skyldig att anmäla det till huvudmannen. När det gäller kränkande behandling är huvudmannen skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i de fall kränkande behandling konstaterats, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

1.2.3 Ansvar

Huvudmannen, i detta fall Lunds kommun, har det yttersta ansvaret för att skollagen och diskrimineringslagen följs. I Lunds kommun har huvudmannen delegerat dessa ansvarsområden till respektive skolas rektor.

För verksamhet som avses i skollagens 25 kapitel (exempelvis öppen förskola och öppen fritidsverksamhet) och fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet gäller plikten att anmäla kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier för den personal som huvudmannen utser.

1.2.4 Lagstiftning

Lagstiftning som styr ovan beskrivna skyldigheter att arbeta mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier finns i:

- Skollagen kapitel 6, 6-10 §§
- Diskrimineringslagen kapitel 16, 18-20 §§

1.3 Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier

Barn- och skolförvaltningen har tagit fram en förvaltningsgemensam rutin som används när skolan fått veta att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier av en annan elev eller av personal. I dessa fall ska personalen informera rektor omgående i enlighet med 6 kap 10 § skollagen, eller 2 kap 7 § diskrimineringslagen (anmälningsplikt). All personal inom förvaltningens olika verksamheter omfattas av bestämmelserna.

Rutinbeskrivning när ett barn eller en elev upplevt sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier:

Medarbetare

När en medarbetare får veta att ett barn eller elev har eller kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska medarbetaren genast informera rektorn om detta, senast nästa arbetsdag.

Rektor

Så snart informationen nått rektorn görs en anmälan till huvudmannen om händelsen. Rektorn, eller en annan person som rektorn utser, börjar sedan att tala med de som varit

involverade. Rektorn beslutar också om eventuella åtgärder för att förhindra att kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier fortsätter.

I de fall då kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier har konstaterats, följer rektorn, eller den rektor utser, upp att åtgärderna varit tillräckliga och att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserier verkligen har upphört. Om det i uppföljningen visar sig att de vidtagna åtgärderna inte varit tillräckliga beslutar rektorn om eventuella förändringar av de åtgärder som vidtagits tidigare, alternativt fattar beslut om nya åtgärder för att se till att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserier verkligen upphör.

1.4 Ansvarig rektor

Åsa Söderberg, rektor Fågelskolan.

1.5 Förankring av planen

- Nyupprättad plan går igenom i dess helhet på en av fortbildningsdagarna i augusti då all pedagogisk personal är med. Uppdateringar eller ändringar presenteras på APT under läsåret. Förstelärare alternativt nyckelpersoner i trygghetsteamet kommer under årets gång att utvärdera planens mål och insatser regelbundet.
- Eleverna går igenom planen i början av läsåret och efter dess upprättande under höstterminen.
- Föräldrar får planen presenterad på hemsida, under rådande pandemirestriktioner hänvisas föräldrarna dit via digitalt utskick. När möjlighet till fysiska föräldramöten finns planeras planen att presenteras där.

Övrig personal; rektor ansvarar för att planen blir känd hos berörda genom att rektor eller den som rektor utser presenterar planen vid APT för övrig personal.

Plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier är ett underlag som rektor eller biträdande rektor går igenom med ny medarbetare/kollega som en del av introduktionen.

Elevråd går också igenom planen samt för aktiva förbättringsdiskussioner löpande under läsåret.

Vid ändringar eller vid inrättande av en ny insats eller ett nytt mål implementeras detta hos eleverna efter presentation i personalgruppen.

2 Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge

2.1 Delaktighet

2.1.1 Elevers delaktighet

Eleverna är delaktiga genom diskussioner vid läsårsstart och genom elev-och fritidsråd. Elever får möjlighet att framföra åsikter via enkäter och hälsosamtal med skolsköterska. Skolans elever (F-9) har utfört en enkät som skolan själv har skapat. Vissa elever från grundsärskolan har svarat på enkäten digitalt, andra har intervjuats och för några klasser så har observationer tagits in från personal. Grundskolans årkurs nio har svarat på en utvärderingsenkät över deras skolgång på Fågelskolan. Grundskolans årskurs fem och nio har deltagit i Skolinspektionens enkät. Hälsosamtal med skolsköterska sker i åk 2, 4, 6 och 8 (grundskola och grundsärskola).

2.1.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavare har deltagit i Skolinspektionens enkät under vårtermin 2021.

Detta år har, till följd av pandemirestriktioner, vårdnadshavare varit mindre delaktiga. Det har inte funnits möjlighet till fysiska föräldramöten och mestadels av informationen har kommit skriftligt. Dessa har delvis varit översatta på olika språk. Det har funnits möjlighet för vårdnadshavare att komma med synpunkter men vi ser en risk att färre har tagit del av likabehandlingsplanen jämfört med tidigare år.

Synpunkter från vårdnadshavare inkommer löpande under läsåret och tas i beaktande.

2.1.3 Personalens delaktighet

Pedagoger och fritidspersonal utvärderar föregående läsårs plan under dagarna i juni, de får även möjlighet att komma med förslag på nästkommande års mål/insatser. I augusti får de möjlighet att lämna feedback på utkast av planen.

Specialpedagoger lyfter som representanter från elevhälsoteamet aktuella frågor för diskussion, gällande kränkande behandling och diskriminering, i respektive arbetslag kontinuerligt under året.

På studiedagar, personalmöten och arbetslagsmöten är personalen delaktig i arbetet med att utvärdera tidigare insatser och åtgärder samt att formulera nya mål och åtgärder. Förstelärare alternativt nyckelperson i trygghetsteamet ansvarar för att detta sker och att det dokumenteras i Plandisc.

Lärare utför planerade kartläggningar under året.

Nyckelpersoner från varje arbetslag, grundskola och grundsärskola, ingår tillsammans med skolledning, socialpedagog och delar av EHT i skolans trygghetsteam som träffas en gång i månaden. Där följs bland annat insatserna i planen upp och nyckelpersonerna lyfter sedan detta vidare i arbetslagen och återkopplar till Trygghetsteamet.

2.2 Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder

Föregående läsårs insatser och åtgärder

Utvärdering av insatser för grundskolan och grundsärskolan. .

Mål och insatser för läsåret 20/21 har klustrats in nedan. Därefter kommer utvärdering i textform.

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
Vuxna på skolan reagerar när någon utsätts för kränkandebehandling	Genom att tydliggör vad vi gör. Implementera rutinen för kränkande behandling hos personal, elever och vårdnadshavare. Personal på skolan har gemensam syn på vad som är kränkandebehandling. Eleverna ska våga och veta hur de ska göra om de ser någon utsättas eller själva utsätts.	Att eleverna känner sig lyssnade på och att tryggheten ökar.	Skolenkät samt observation
Ökad närvaro	Reagera tidigt. Snabbare insats vid uppmärksammas frånvaro, strö eller period. Använda oss av Lunds kommuns material för att kartlägga elevernas anledning till frånvaro. Vi har en socialpedagoger som kommer ha närvaro som en av sina fokusområden. EHT kommer att ha detta som fokusområde i sitt förebyggande arbete.	Ökad närvaro och därigenom ökad måluppfyllelse.	Statistik Skola24
Minska upplevelsen av stress	Undervisning om psykisk hälsa, om att lära känna sig själv och att hitta verktyg. Detta ur ett helskolsperspektiv med anpassningar efter skolform och skolår. Ökad tydlighet och liknande struktur mellan lektionerna.	Upplevelsen av stress är lägre hos våra elever.	LUNKEN, egen enkät och hälsosamtal hos skolsköterska
Samlevnadsarbete	Att följa samlevnadsplanen utifrån årskursens läroplan.	Stärka elevernas självkänsla och ge dem verktyg i socialt samspel.	Trygghetsråd, elevråd och personalens feedback
Barnkonventionen	I de lägre åldrarna utföra UNICEFs lektionsmaterial över läsåret. FN-veckan som ligger kring höstlovet.	Att ge eleverna kunskap om rättigheter och skyldigheter.	Hälsosamtal hos skolsköterska, personalens feedback och observation.

Rastaktivitet	Arrangerade rastaktiviteter. Fritidspersonal har ett extra ansvar i att driva detta. Gula västar används för att markera vilka vuxna som är ansvariga. Barnen involveras. Halvklassraster i grupper där man vill öka på gemenskapskänslan.	Öka tryggheten på rasterna. Minska antalet kränkningar.	Statistik kränkande behandling, LUNKEN och skolenkät
Gemenskapsdag	Skolan samlas och i blandade grupper utförs olika aktiviteter. Årets tema kommer sättas i augusti.	Höja tryggheten på skolan, öka gemenskapen och minska risk för kränkningar i förlängningen.	Utvärdering efter gemenskapsdag. Sker i trygghetsteam, trygghetsråd och elevråd.
Fritidshemmets dag	På fritidshemmets dag arrangerar fritidsaktiviteter över fritidshemsgränserna.	Höja trivsel och trygghet under fritidstid.	Utvärdering efter fritidshemmets dag. Fritidspersonal samlar in information från elever.
FN-vecka	En vecka där eleverna stadiervis arbetar med frågor kring mänskliga rättigheter. Samarbete över stadier sker i slutet av veckan. Planeras av en arbetsgrupp och i arbetslagen.	Öka elevernas kunskap gällande mänskliga rättigheter och skyldigheter	Utvärdering sker i arbetslag och genom elevråd
Utflykter utanför skolans område	Sker i enlighet med rådande restriktioner och med gruppen som utgångspunkt.	Ge alla elever möjlighet att upptäcka och ta del av närområdet och aktiviteter.	Observation av elever, genom personal.

Läsåret 20/21 har haft sina starka begränsningar utifrån pandemirestriktioner. Detta har inneburit att en del mål och insatser har varit svåra att utvärdera eller utföra. En del har vi kunnat justera så att det har gått att genomföra.

1. Vuxna på skolan reagerar när någon utsätts för kränkande behandling

I skolverkets enkät (åk 5 och 9) svarar våra elever i högre grad än rikssnittet att skolans personal reagerar när en elev blir utsatt. Eleverna får även frågan om de vet vem de ska gå till om något har skett, där är årkurs fem högre än rikssnittet och årskurs nio är i linje med snittet. Vi kan se att våra svar är centrerade till den positiva sidan av svarsalternativen. Årkurs nio svarar lägre på frågan huruvida skolan aktivt arbetar med att förebygga kränkande behandling. Vi har på denna fråga inga svar på den negativa delen av svarsskalan.

I skolans egen enkät svarar nästintill alla elever att de vet vem de ska vända sig till. 87% känner sig mycket trygga eller trygga i skolan. 85% upplever att vuxna alltid eller oftast hjälper till om något jobbigt händer.

2. Ökad närvaro

Detta mål har varit svårt att utvärdera då frånvaron generellt, både bland vuxna och barn, har varit betydligt högre än vanligtvis. Detta har i det stora hela varit kopplat till

pandemirestriktioner, vilket kan ses som befogad frånvaro. I början av pandemin lade vi stort fokus på att få friska/icke sjukskrivna elever till skolan, vilket vi lyckades med. Frånvaron har i perioder varit högre, vilket har kunnat kopplas till pandemiläget. Vi har också behövt arbeta för att alla vårdnadshavare ska ha fått information kring hur restriktionerna har sett ut, i vissa fall har denna information nått vårdnadshavare senare än önskvärt.

3. Minska upplevelsen av stress

LUNKEN är inte gjord i år, varpå det inte finns resultat från året. Den feedback, sett till stress, som vi fortsatt får från våra nior är en önskan om mer synkad tidsplanering för prov. De upplevde att begränsningen gällande två prov per vecka inte alltid har hållits.

Elevhälsan hade en planering för arbete och lektioner kring stress, detta har inte kunnat genomföras i den utsträckning som var planerat utifrån restriktioner och förändrade arbetsuppgifter. Årskurs åtta har fått lektioner kring detta i början av läsåret.

4. Samlevnadsarbete

Även detta arbete har varit svårare att följa upp i år. Fokus har för de i arbetsgruppen för samlevnadsfrågor behövt läggas på andra arbetsuppgifter, såsom frånvaro och riskbedömningar. Eleverna har fått undervisning utifrån rådande läroplan där kraven kunnat uppfyllas som vanligt. Vi ser att eleverna, främst i 4-9 efterfrågar ännu mer samlevnadsarbete och fokus även utanför läroplanen.

5. Barnkonventionen

Detta har utförts, även om tidsplanen har behövt förändras. Eleverna har i hälsosamtal i viss mån kunnat svara för vad barnkonventionen innebär. Tidigare läsår har detta varit mer befäst vid tiden för hälsosamtal.

6. Rastaktivitet

Rastaktiviteter har fungerat olika bra på olika skolgårdar, även här har det handlat om hur frånvaro har påverkat personalgruppen. Rastvärdar har prioriterats före rastaktiviteter. Rastaktiviteterna har varit fortsatt uppskattade och vi ser att det ökat samspelet och minskar kränkande behandling vid de tillfällen då aktiviteter hålls. På flera rastgårdar finns det aktiviteter planerade flera gånger i veckan- varje längre rast. Det har under läsåret varit fler rastaktiviteter för 6-9 vilket har gett positiv effekt på klimatet på den skolgården. Vi har också tagit hjälp av Mobila gruppen för att utöka våra rastaktiviteter för de äldre.

7. Gemenskapsdag

Har inte kunnat genomföras till följd av pandemirestriktioner.

8. Fritidshemmets dag

Har genomförts av varje fritidsavdelning separat och fokus låg där på firande och gemenskap inom den ordinarie elevgruppen.

9. FN-vecka

Har genomförts klassvis. Det är en uppskattad och givande vecka. Elever och personal saknade samarbetet och utbytet mellan årskurser och stadier.

10. Utflykter utanför skolans område

De utflykter som har gjorts har behövt förhålla sig till pandemirestriktioner varpå flera

utflykter har ställts in. Personal har gjort mycket för att trots detta hitta sätt att klassvis utforska närområdet på ett säkert sätt. De utflykter som har genomförts har utifrån personal och elevers utsagor lett till positiv inverkan på elevernas skoltrivsel och relationer.

2.3 Beskrivning av nuläge

Beskrivning av nuläge

Vad tar vi med oss gällande insatser och mål?

Det har varit ett speciellt läsår och en del bitar har påverkat på ett sätt som gör det svårt att utvärdera insatser och mål. Samtidigt har vi genom detta fått lära och nya verktyg och hur saker kan hanteras på nya sätt. Vi ser att snabbt agerande när frånvaro ökar/är oroväckande är en viktig faktor för att minska långvarig frånvaro. Vi har hittat en bättre rutin för detta och ser potential till förbättring kring detta. Vi kommer att tydliggöra vikten av att registrera frånvaro/närvaro korrekt och noga. Då det varit mycket svårt att få resultat och arbeta med dessa frågor under förra läsåret kommer vi att ha detta som mål fortsatt.

Vi har nu under ett par år haft stabila positiva värden gällande att personal reagerar när någon utsätts för kränkande behandling. Detta mål kan ses vara integrerat i både diskussioner och arbete. Vi kommer fortsätta vara noga med att inkludera elever och vårdnadshavare och vara tydliga med skolans värdegrund. Detta kommer nu att ske i det främjande arbetet.

Vårt arbete kring stress har inte genomförts på det sätt vi önskat. Vi kan dock se att det är ett mål som enkelt kan revideras för att utvecklas kommande läsår. Vi ser att det är ett viktigt ämne men också att det ligger så många parametrar bakom varför en elev upplever skolsituationen som stressig. Genom att ge dem verktyg både inom studieteknik, fysisk hälsa och psykisk hälsa tror vi att vi kan ge dem bättre förutsättningar framåt. Våra elever upplever sig generellt vara i kontroll över sin skolsituation fram tills betygårskurserna. Vi ser att en blandning av att ha riktade lektioner där elevhälsan synliggörs, att arbetet inkluderas i den vanliga undervisningen och att man börjar direkt från skolstart ger bäst resultat. Detta gäller även vårt samlevnadsarbete som ses som en del i arbetet för högre hälsomedvetenhet.

Vi fortsätter se vikten av rastaktiviteter och att detta är ett område som blir bättre av att det prioriteras bland främst fritidspersonal och socialpedagog. Det märks främst sett till engagemang och utveckling av relationer, Både mellan elever och mellan vuxna och elever. Vi kan också se skillnad i statistiken för kränkande behandling som ligger lägre än förra läsåret.

Generellt gällande insatser kan vi se att vi kan förbättra vikten av att kontinuerligt utvärdera och ta in synpunkten kring vad som fungerar och om det finns något som inte fungerar. Detta har vi skapat en rutin för framöver.

I år beskrivs nuläge genom enkät från främst Skolinspektionen och statistik från kränkande behandling. Skolans egen enkät har låg svarsfrekvens. De klasser där personal utifrån observationer har också tagits med.

Kränkande behandling:

Det har skett färre fall av kränkande behandling i grundskolan i jämförelse med samma perioder föregående år. Det är fler anmälda fall av kränkande behandling i grundsärskolan vilket ses som positivt. Då det handlar om att utreda vad som har skett så kommer det att fortsatt vara anmälningar på en skola, då det bör ske situationer där vi kan utreda hur vi hade kunnat göra istället. Det finns från och med vårterminen även statistik som är samma för hela kommunen och som tas direkt från systemet. Detta upplevs som med kikävärdigt och kommer att höja kvaliteten på analyserna kring kränkande behandling.

Två av de 63 anmälningar om misstanke om kränkande behandlingarna har bedömts som allvarliga. 48 stycken har bedömts vara kränkande behandling. Det är fortfarande 4-6 som står för flest anmälningar. Så har statistiken sett ut sedan en längre tid. Det har också varit främst verbalt och därefter fysiska kränkningar som stått för flest. Det är få som sker med någon diskrimineringsgrund inblandad. Korridorer och de längre rasterna står fortsatt högt i statistiken.

Vissa saker sticker ut, som vi tidigare inte haft statistik på på samma sätt. Det sker flest anmälningar om misstanke om kränkande behandling på torsdagar. Även lektionssal och idrottshall är mer förekommande än vad vi tidigare sett. Tidsmässigt uppges flest kränkningar ha skett vid 8 på morgonen vilket inte uppmärksammats tidigare.

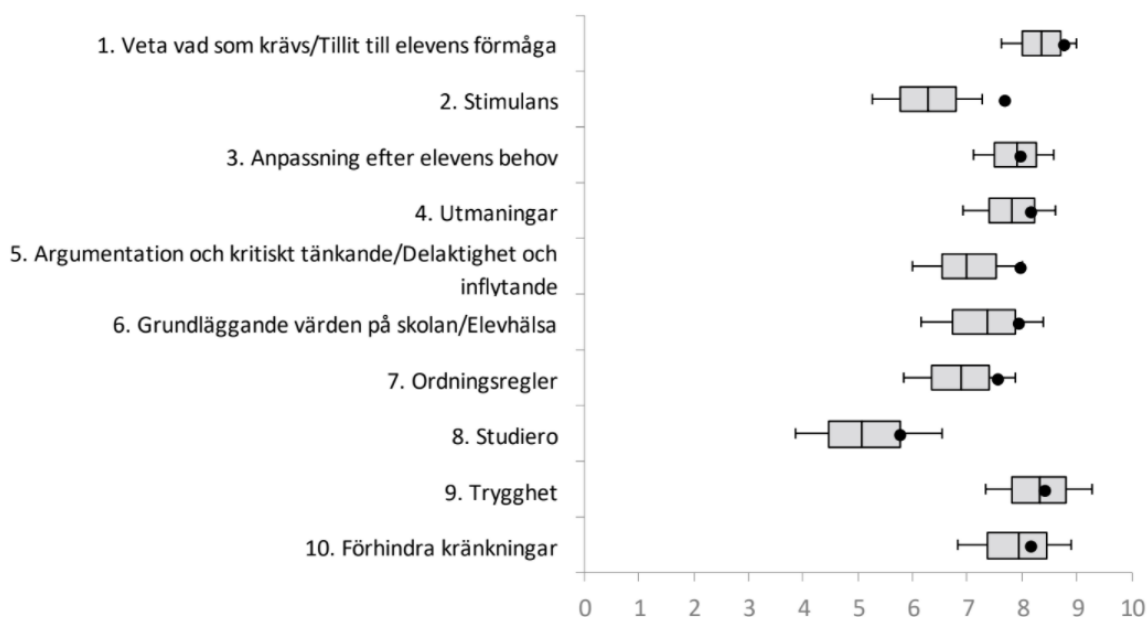
Grundsärskola via intervjuer med elever och observationer från lärare:

Eleverna i 7-9 beskriver en hög trivsel och en hög trygghet både inom klassen och på skolan som helhet. De upplever att det finns mycket att göra och att det finns flera vuxna som lyssnar på dem och deras behov. Några elever har upplevt att det har varit jobbigt med pandemirestriktioner och att man måste hålla avstånd. I en av 7-9-klasserna var terminstart krävande för eleverna. Det var mycket ny personal och det tog en stund innan allt föll på plats. Vårterminen har varit bra vilket märks på eleverna. Personal kunde läsa av att elever påverkades av detta. Personal kan också se att det finns behov av mer enskilda utrymmen och mer tid utomhus för eleverna.

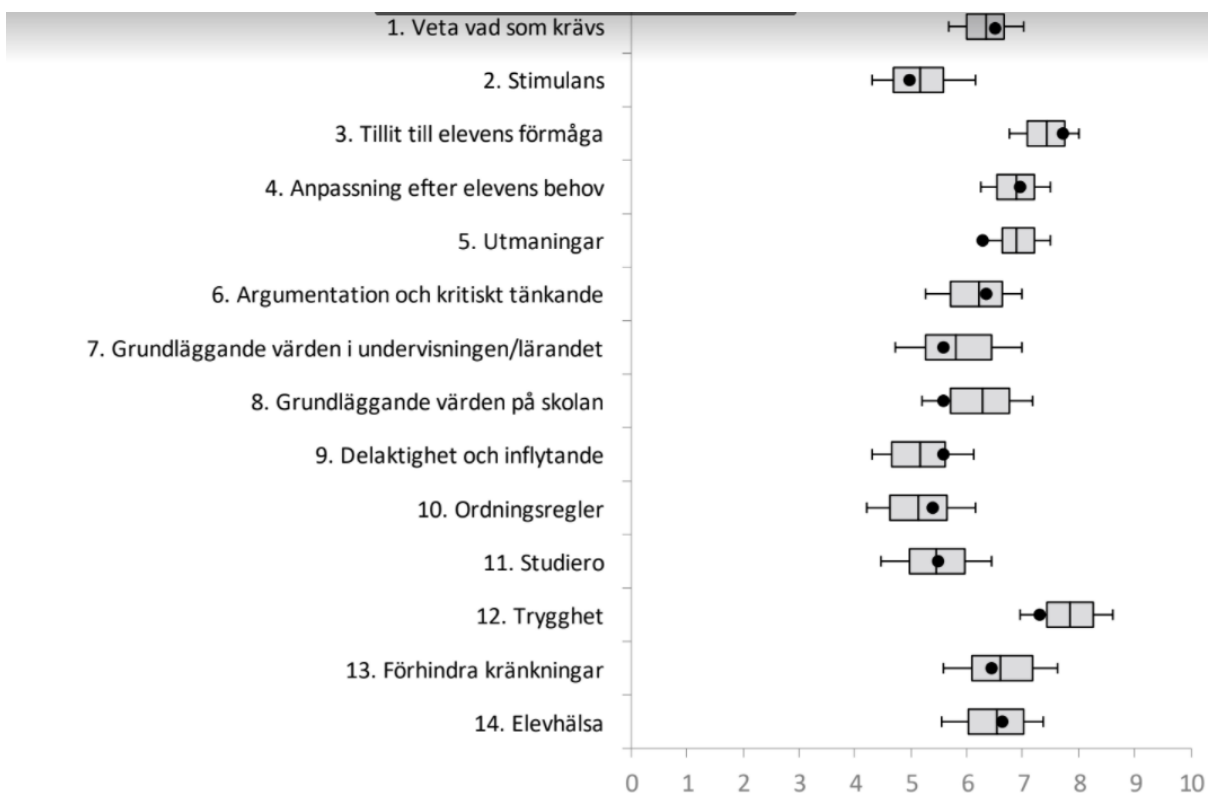
Eleverna i 4-6 beskriver en hög trivsel och att de i stort känner sig trygga på skolgården. Det har varit något bråk vid något tillfälle. Det finns alltid vuxna nära som lyssnar. De tycker det är tråkigt att en elev slutat i klassen. Ibland kan det vara jobbigt med höga ljud i klassrummet.

Personal i 1-3 upplever att eleverna har en hög trivsel och trygghet både inne på lektioner och ute på sin skolgård. Det finns situationer och relationer i klassen som personal arbetar med regelbundet.

Elever via enkäter:

Årskurs fem, Fågelskolan, är den svarta pricken. Boxen representerar medelsvaren. Vi ligger därmed på eller över medel i alla kategorier, jämfört med medelvärdet.

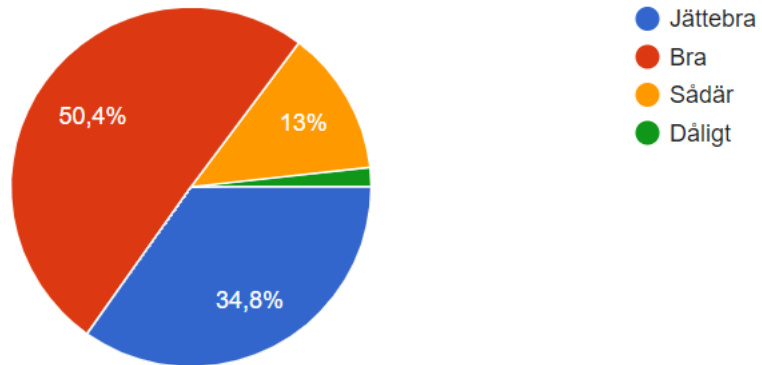
Årskurs nio, Fågelskolan, är den svarta pricken. Boxen representerar medelsvaren. Vi ligger runt medel eller något under medel.

Vår egen enkät:

Det är för få svarande för att det ska ses som givande, men svarande är från olika årskurser och ligger i linje med hur våra resultat brukar se ut.

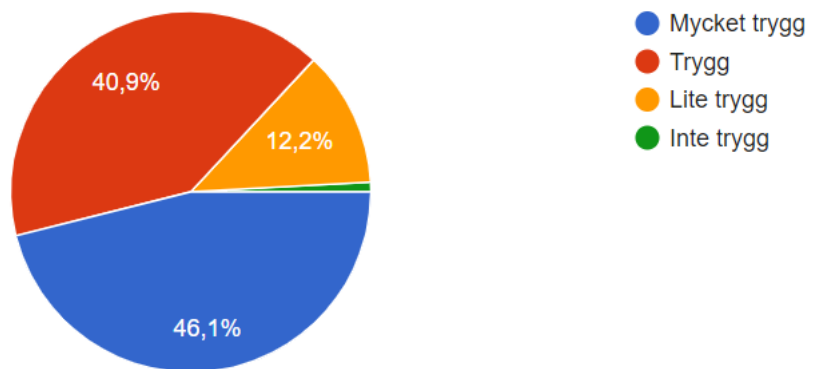
Jag trivs i skolan

115 svar

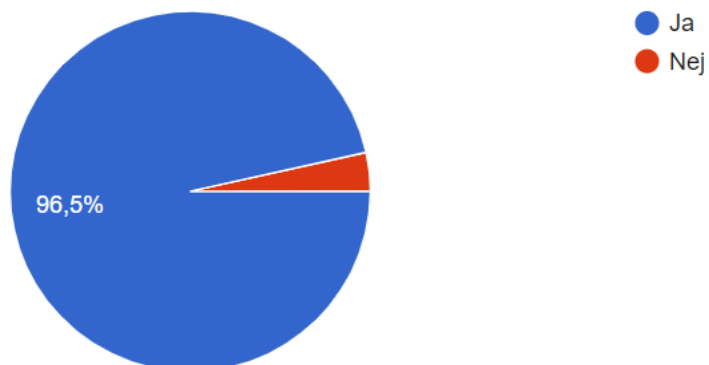
Jag känner mig trygg på skolgården

115 svar

Jag vet vad jag ska göra om någon behandlar mig eller någon annan dåligt

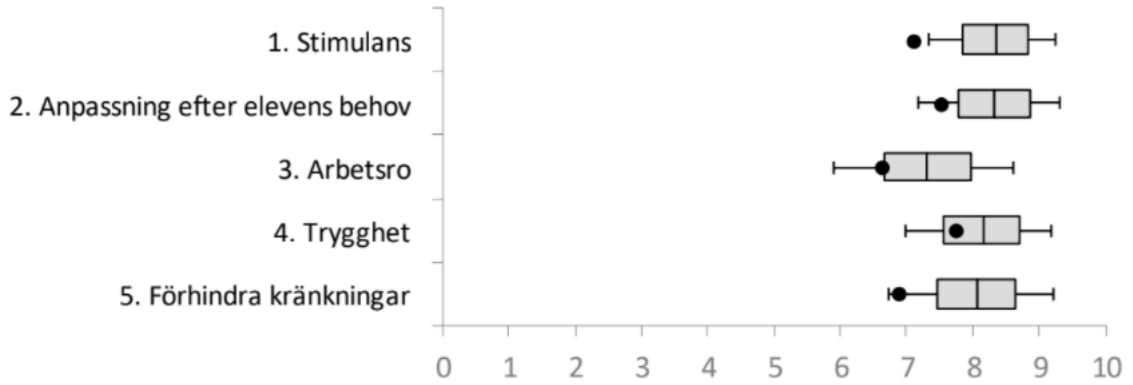
115 svar

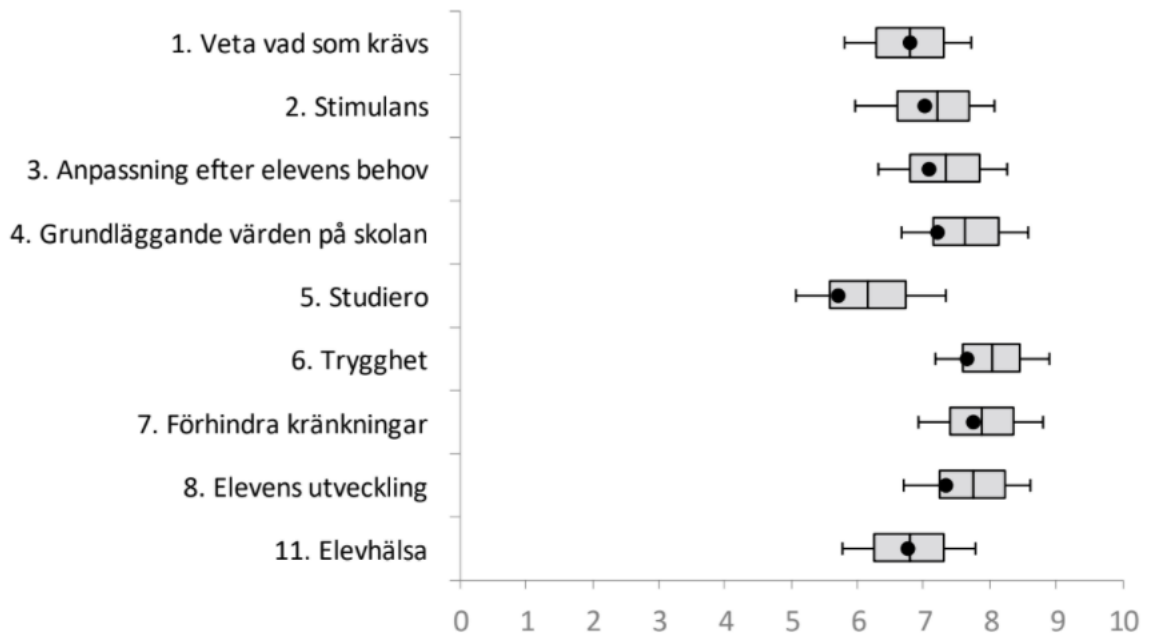
Vi får utmärkande bättre resultat på om eleverna vet vem de ska vända sig till om något

har hänt.

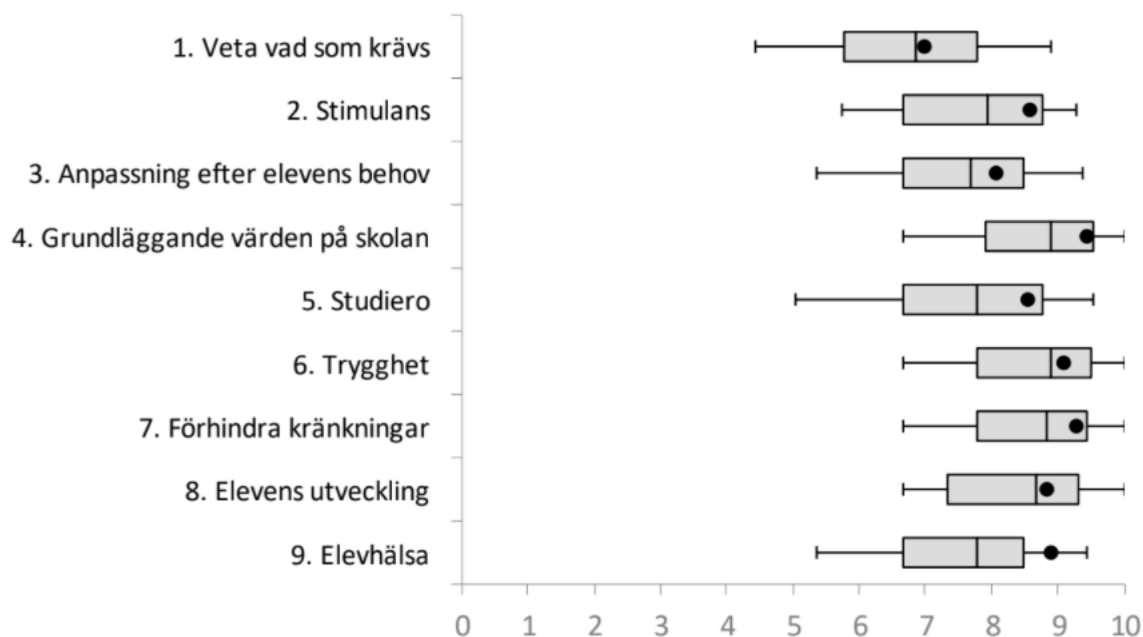
Vårdnadshavare grundskola via enkät:

Vårdnadshavare förskoleklass, är den svarta pricken. Boxen representerar medelsvaren. Vi ligger under genomsnittet.

Vårdnadshavare grundskola, Fågelskolan, är den svarta pricken. Boxen representerar medelsvaren.

Vårdnadshavare grundsärskola, Fågelskolan, är den svarta prick. Boxen representerar medelsvaren.

Trygga/otrygga platser

I vår egen mätning har matsalen blivit en bättre plats. Det är fortfarande något färre som upplever att omklädningsrummet och toaletterna är bra platser. De allra flesta känner sig trygga i klassrummet. Därefter kommer skolgården.

Då eleverna får möjlighet att uttrycka om de hade önskat fler vuxna någonstans så uppger de flesta att de inte ser behov av fler vuxna någonstans. En del uppger att det är för många vuxna runt skolan. De som uppger ställen där fler vuxna behov säger kring out-planen, korridoren och omklädningsrummet. Det är cirka 2-3 svar som nämnt dessa ställen.

Övrigt:

Det har varit en termin då elever på olika sätt har påverkats av pandemirestriktioner. En stor andel har haft distansundervisning i perioder. Detta har upplevts olika av olika elever. En del har uttryckt att detta har varit svårt och stressande medan andra har sett fördelar med att ha en lugnare studiemiljö. De elever som har varit på plats har i perioder påverkats av frånvaro. Egen frånvaro, personals frånvaro och övriga elevers frånvaro.

Vi kan också se på vårdnadshavarnas svar att de inte har samma insyn i sina barn skolgång som vi vanligen önskar ge dem. Många svarar "vet inte" på frågor kring deras barn skolgång. Detta har även framkommit under hälsosamtal där vårdnadshavare upplevt en distans utifrån att de ska hämta och lämna utanför skolgården.

3 Analys och åtgärder för läsår 21/22

3.1 Analys

Personal:

Som ovan nämnt så kommer pandemirestriktionerna tidigt in i analysen för läsåret. Vad kan vi se har berott på dessa omständigheter och vad står utanför detta? Ett av våra stora mål, ökad närvaro, kan vi se direkt koppling till pandemirestriktioner. Det är svårt att utvärdera i år och det är svårt att avgöra vilka insatser som lett till vilka resultat. Vi kan dock se att vi då vi reagerade på frånvaro och involverade vårdnadshavare fick flera elever tillbaka till skolan med snabb verkan. Vi kommer att ha med oss detta mål in i nästa läsår, då vi ser att trenden i samhället fortfarande är negativ och vi vill aktivt arbeta för att motverka detta. Vi kommer starta upp terminen med tydlig genomgång med personal. Rutinen är uppdaterad inför läsåret. Två i personalen kommer att ha huvudansvar för att följa elevers frånvaro och detta kommer att vara en punkt på ALM, analysmöten och elevhälsoteamskonferenser. Vi vill uppnå ett mål där vi i första hand har koll på problematisk frånvaro och där vi har insatser för att åtgärda dessa. Vi vill i det stora främja närvaro och se till så att våra elever får den utbildning och det sociala sammanhang som de har rätt till.

Ett av de andra stora målen var att vuxna reagerar när någon utsätts, kan vi se ha påverkats något. Vissa delar har inte kunnat genomföras och andra delar kan ha påverkats av att personalläget har varit mer ansträngt än vanligt. Vi har fått ökade resultat kring att vuxna reagerar och de resultaten har legat stabilt en längre period. Det kan vi se indikerar på att vi vuxna numer generellt hanterar kränkningar på ett tydligare sätt där elever upplever att något sker. Vi kan även se att statistiken för kränkande behandling under VT är betydligt mer givande än vad den tidigare varit. Vi ser att vuxna varit på plats i de flesta fallen vilket vi ser som något positivt. Hellre fler antal utredningar än att vi missar situationer där det kan ha skett något kränkande. Vi som skola utreder även situationer som skett utanför skoltid men som framkommer under skoltid, vilket ökar antalet utredningar, men kan gynna eleverna i längden.

Som skola får vi bättre resultat gällande generell skoltrivsel i de lägre åldrarna, även i jämförelse med andra skolor i samma årskurs. Vi får även bra resultat av våra avgående nior. Tryggheten tycks vara mer jämn över årskurserna. Våra nior svarar mer positivt än vid föregående mätning men i förhållande till rikssnittet är de inte lika nöjda som våra femmor. Vi ser att eleverna upplever sig delaktiga och lyssnade på vilket var en stor del av arbetet med kränkande behandling. Vi ser att arbetet med kränkande behandling nu finns integrerat i vårt dagliga arbete och att personal är insatta i hur de ska hantera situationer. Därav blir det inte ett prioriterat mål i år men finns som en grundpelare i vårt värdegrundsarbete.

Vi har under några år haft "temamål" såsom samlevnad, barnkonvention och stress. Parallellt med detta har vi även arbetat med grönflagg, där bland annat rörelse är en del. Det har i stort varit bra visioner och planer men vi ser att vi inte har följt upp dessa som sig bör. Vi ser också att vi nu är i ett skede där vi behöver sy ihop påsen. Som skola gör vi mycket som rör dessa teman och vi ser ett behov av att tydliggöra detta för eleverna och för vårdnadshavare. Eleverna behöver veta vad vi gör, när vi gör det och varför vi gör det. Genom temalektioner med pedagoger och EHT, genomsyrande tydlig värdegrund i alla lektioner, rörelsesatsning i skolan samt att vi följer de planer vi har kan vi ta med

oss de bra delarna från tidigare arbete. Vi vill ge eleverna en medvetenhet kring psykisk och fysisk hälsa. Kunskap kring hur de kan göra för att må bättre och kunskap om vad de som individer behöver för att må så bra som möjligt. De ska ha kunskap om vart de ska vända sig om det finns saker som påverkar deras mående negativt men som de inte kan påverka själva.

Vi behöver utveckla vår tydlighet gällande grundläggande värden samt ordningskänsla (framför allt hos elever som identifierar sig som tjejer), Vi ser att vi får lägre resultat kring dessa än vad vi hoppats på. Vi kan se att en del i det låga resultatet kring grundläggande värden är att tydligheten kring detta ämne har minskat detta året. Tidigare år har vi, även för de högre åldrarna, haft insatser och mer arbete kring detta. Då våra årskurser som deltog i skolinspektionens mätning är små kan vi som skola också härleda vissa saker till situationer eller problem som uppmärksammats.

Studiero och ordning upplevs lägre av elever i årskurs nio som identifierat sig som tjej. Det kan finnas ett samband mellan detta och att trivseln i samma grupp är sämre än föregående år. Detta är försämrat resultat jämfört med tidigare år då kurvan stadigt gått upp. Det bör dock nämnas att det är olika enkäter som gjorts och att det i år inte finns någon direkt överförbar enkät att jämföra med. Därav har underfrågorna som lett till sammanfattande svaret sett olika ut. Vi har själva identifierat att det i ett par årskurser har funnits en del skillnad mellan könen sett till studiero och ordning. Det har uttalats och observerats. Vi ser att vi behöver stärka upp dessa punkter då vi märker att i de klasser där vi lyckas ger detta goda resultat på generell trivsel. Det som ofta framkommer är att det är minskad studiero då det är vikarier eller då det är nya pedagoger. Detta år har det varit en ökad mängd nya vikarier och tillfällen med annat än ordinarie pedagoger. De flesta klasser har dock haft god tur och därmed haft få förändringar i sin undervisning.

Personal beskriver vikten av att gå tillbaka till grunden för trygghet och trivsel och sedan arbeta därifrån. De beskriver att det är viktigt att alla pedagoger i så stor utsträckning som möjligt följer samma struktur och att eleverna får tydlighet kring vad som gäller i ett klassrum. Detta blir viktigare i de högre årskurserna då det är fler pedagoger kopplade till varje klass. Steg på vägen för detta är att ha diskussioner inom arbetslaget och att definiera vilken struktur som gäller för vilken klass. Detta finns utrymme att göra under analysmöten. Vi vill att alla elever ska känna att de får sina behov tillgodosedda i den mån som ryms i skollagen.

Gällande otrygga platser framkommer toalett och omklädningsrum som vanligt som platser som upplevs minst positiva. Det finns insatser kring omklädningsrum, i form av personal och låsning mellan klasser. Omklädningsrum nämns inte i speciellt stor mån då eleverna i fritext ska skriva vart de kan se behov av extra vuxna. Toaletter tycks handla om ofräschhet. Personal i de äldre åldrarna förvånas över hur stor andel som upplever matsalen som en bra plats, då vi ser att vi i vissa årskurser har problem med att elever inte går in och äter. Våra insatser för att göra dessa platser fortlöper, och vi följer elevernas uttalanden och agerande under terminens gång.

Elever på Lilla Fågel nämner skogen i stor utsträckning, där fler vuxna behövs. Detta ser vi som en insats inför nästa år. Det ska kännas tryggt att leka i "skogen", och att vuxna har koll även där. För att tydliggöra är skogen ett område med träd som går runt kanten av skolgården, den är inte djup. Detsamma gäller "king out"-planen på stora Fågel, som främst personal har observerat kan leda till konflikter som eskalerar om ingen vuxen är på plats. Det har satts in extra vuxna vilket gjort märkbar skillnad, detta behöver

fortsätta även i förebyggande syfte.

Vårdnadshavare på vår grundsärskola ger Fågelskolan, i jämförelse med riket, positiva svar. Detta vill vi ta med oss för att se hur vi kan nå ut till fler vårdnadshavare även på grundskolan. Vi ser att en del som behöver förbättras är hur vi får vårdnadshavare att känna sig delaktiga även om restriktionerna fortsätter. Detta ser vi som en byggsten för att eleverna ska känna sig trygga och se positivt på skolan. En insats där vårdnadshavare och skola samarbetar ger generellt bättre resultat.

Elever:

eleverna har tillfrågats på elevråd och trygghetsråd. Frågorna ställdes lite mer utförligt än vad som skrivs nedan.

Varför tror ni att skogen (Lilla Fågel) och "King out"-planen förekommer oftare som otrygga platser?

Eleverna tror att det handlar om mindre vuxna som är närvarande i skogen (lilla fågel). Elever bråkar på king-out planen för att en del fuskar, en del samarbetar för att ta ut andra, kör med egna regler osv. Frågorna är ställda utifrån vad som framkommit i enkäter och övrigt underlag för planen. De äldre eleverna minns tillbaka att lilla skogen var ett bra ställe när man ville vara ifred och bråka utan att en vuxen såg/hörde.

Hur kan vi göra dessa platser tryggare?

Platserna blir tryggare om fler vuxna är på plats och ser till att bland annat regler följs. Kan behövas tydligare konsekvenser om någon inte följer regler.

Vad kan vi göra för att omklädningsrum och toaletter ska bli bättre?

Städas omklädningsrummen dagligen? Ibland har någon trampat där med skor på och spåren har stannat kvar ett par dagar. Eleverna ser att omklädningen samtidigt som en annan klass ställer till med bråk, kränkningar och oro. Flertalet väljer att inte duscha. Toaletterna används inte av vissa elever. Alla måste ta sitt ansvar och hålla det rent. Instruktioner på väggen om vad man bör tänka på kan vara aktuellt. Påminna i alla klasser om vilka regler som finns på en toalett. Pojkarnas omklädningsrum sägs vara äckligt. Det kan vara bra att påminna snällt i alla klasser om hur man ska vara. Det har funnits tillfällen då killar bankar i väggen in till tjejernas omklädningsrum. Detta har upplevts som störigt.

Varför tror ni att skolans femmor är mer positiva än skolans nior?

Man blir klokare och upptäcker mer, man kanske börjar ifrågasätta mer.

Vad ska vi göra för att eleverna ska känna sig mer delaktiga i skolans värdegrundsarbete?

Bättre relationer mellan elever och lärare, prata och samarbeta. Att det finns önskelådor och att det sker fler roliga aktiviteter på rasterna. Att det sker fler värdegrundslektioner, såsom samarbetsövningar och mer informativa lektioner. Att det tydliggörs och följs att ALLA ska ha respekt för varandra. Både elever emellan, mellan elever och personal och personal emellan.

Vad vill ni lära er mer om gällande fysisk och psykisk hälsa?

Bättre kunskaper för elev + personal för psykisk hälsa. Eleverna som lider av psykisk ohälsa kan känna att de vuxna gör saken värre ibland utan att egentligen mena det.

3.2 Nya mål, insatser och åtgärder

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
Hälsa-medvetenhet	Lektioner, rörelsesatsning, Grönflagg, följa planer gällande samlevnad och droger, barnkonventionen	Ökad kunskap om psykisk och fysisk hälsa	LUNKEN (frågor om förebyggande arbete och hälsa), egen enkät, elevråd
Främja närvaro	Uppdaterad rutin. Alla lektioner ska vara registrerade. Reagera tidigt. Snabb insats vid uppmärksammas frånvaro, strö eller period. Ha frånvaro som fast punkt på ALM, EHT och analysmöten.	Ökad närvaro och därigenom ökad måluppfyllelse	Statistik skola24
Barn-konventionen	I de lägre åldrarna utföra UNICEFs lektionmaterial över läsåret. FN-vecka ligger kring höstlovet.	Att ge eleverna kunskap om rättigheter och skyldigheter.	Hälsosamtal hos skolsköterska, personalens feedback och observation.
Trygga skogen och "king out"-planen	Ökat fokus av rastvärdar	Att dessa platser inte nämns som otrygga	Skolans enkät
Rastaktivitet	Arrangerade rastaktiviteter. Fritidspersonal och socialpedagog har ett extra ansvar för att driva detta på alla stadier.	Öka tryggheten på rasterna. Minska antalet kränkningar.	Statistik kränkande behandling, LUNKEN och skolenkät.
FN-vecka	En vecka där eleverna arbetar med frågor kring mänskliga rättigheter. Planeras av arbetsgrupp och i arbetslag.	Öka elevernas kunskap gällande rättigheter och skyldigheter.	Utvärdering sker i arbetslag och genom elevråd.
Tydliggöra struktur för lektion	Ge eleverna tydliga och lika instruktioner kring vad som förväntas under lektioner i form av material, uppförande och struktur. Ha en tydlig gemensam struktur för varje klass. Struktur sätts på analysmöte och diskuteras regelbundet på ALM.	Ökad studiero och fler generella klassanpassningar,	LUNKEN
Ge vårdnadshavare insyn och delaktighet i barnens skolgång	Att hitta alternativa kommunikationsvägar om pandemirestriktionerna behålls.	Ökad trygghet och trivsel för eleverna. Ökad tillit mellan skola och hem.	Skolinspektionens enkät samt innan dess feedback från vårdnadshavare

Vi har även elevråd, fritidsråd, biblioteksråd, miljöråd, ESKO-grupp och trygghetsråd på skolan. Råden är uppdelade efter stadier/delade skolgårdar och grundskolan har ett elevråd. Råden hålls regelbundet med cirka en månads mellanrum. Trygghetsråd leds av förstelärare för normer och värden samt socialpedagoger. Här får eleverna möjlighet att framföra sina klassers tankar samt utför övningar kopplade till trygghet och trivsel.

4 Bilaga 1: Begrepp och definitioner

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program. En pojke nekas arbeta med pärlplattor pga sitt kön.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar eleven på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker elevens värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både personal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling:

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i barngruppen och vill inte lugna ner sig, pedagogen ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på gården/rasterna. Han är hellre

ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Förskolans/skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger pedagogern. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när eleven, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

5 Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på förskolan för att han är den ende killen som valt att vara med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hänglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i förskolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sin skola för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföstad av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn/elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra barnen/eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Personalen avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De

menar ju inget illa". [trakasserier]

- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några barn. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på slöjden med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra barn/elever ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från samlingen/klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar förskolan/skolan inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå här!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i förskolan/skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med och leka.
- James vill inte vända sig till sin pedagog eftersom pedagogen ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av

ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan/skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina kamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes barngrupp/klass. Hon blir sårad när de andra kamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]

6 Bilaga 3